

Lapszemle.

A vörös tölgy. A *Quercus rubra*-ról még szakkörökben is az a nézet van elterjedve, hogy műfának nem való. M. Fernow az Egyesült-Államok földmivelésügyi ministeriumában az erdészeti osztály főnöke — így tehát hivatott egyén — ezzel szemben az ellenkezőt állítja.

A „*Revue des eaux et forêts*“ 1896. július havi füzetében ugyanis kivonatossan az alábbiakat mondja: A *Quercus rubra*, ha egynémely tekintetben nem is üti meg a mértéket, de általánosságban van olyan műfa, mint a *Quercus alba*.

A *Quercus rubra* fája kemény, szívós, csakugy mint a fehér-tölgy fája, azonkívül könnyen megmunkálható, szép politurát vesz fel és jól néz ki. Ha száraz, nem vetemedik, a rovarok nem igen bántják s fája Észak-Amerikában kiterjedt használatnak örvend, nevezetesen alkalmazzák a butor készítésnél, különböző esztergályozott tárgyakat, nemkülönben parketteket stb. csinálnak belőle, használják továbbá kádármunkáknál is. Ha a veres tölgy fája a talajjal van érintkezésben, ugy nem sokáig tart, így a fehér tölgyhöz mérten a vörös tölgy talpfa csak fél ideig használható. Ez azután az egyedüli hibája is a veres tölgynek, minthogy másféle czélokra — legalább is — épen úgy megfelel, mint bármiféle más tölgyfa; mi azonban hordképességét illeti, az — mint Fernow szerint általán minden amerikai tölgynél — határozottan nagyobb, mint az európai tölgyek hordképessége, vagyis az egy négyszög hüvelyknyire 7000—8000 fontot tesz.

A fentiekén kívül a többi tölgyekhez viszonyítva a rendkívül gyors növekvés, a talajhoz és éghajlathoz való könnyű alkalmazkodási képesség ajánlatossá teszik ennél fogva ezen tölgyfajnak megtelepítését.

(Közli: *Péché D.*)

A faczipőkészítés. Nálunk ugyan ilyen faiparüzlet még nem fordul elő, a nyugati államokban azonban jelentékeny mennyiségű faanyagot fogyasztanak el erre a célra s faczipőgyártás itt az erdőknek egy nevezetes jövedelmi forrását képezi, annál is inkább, mivel különösen olyan fanemekből — bükkfából és nyírfából — készítik a faczipőket, melyeknek meglehetősen korlátolt használatuk van. M. Lecart és Pariselnek a brüsseli harmadik nemzetközi

és mezőgazdasági kongresszuson tett jelentései szerint a faczipő-készítők évente közel 2.000.000 darab és 80.000 m^3 fát, mely 8.000.000 frank értéket képvisel, dolgoznak fel, melyből csak Luxemburgra 5000 m^3 fa esik. Megjegyzendő, hogy Luxemburgban alig negyven esztendeje üzik a faczipőgyártást, s az ottani nép-nél már is nem megvetendő kenyérkeresetet képez.

Méret tekintetében olyan fát alkalmaznak faczipőgyártásra, mely mellmagasságban 0.45—1.3 m . területtel bír. Használni lehet azonban erre a célra az épületi fa vágásokból felmaradt facsucokat, nemkülönben a tűzifa vágásban található olyan ágakat, melyek öbe nem rakhatók. Természetesen ezek csak másodrendű anyagot képeznek.

A faczipőgyártásra külön vállalkozók vannak, kik megveszik a fát, felfogadják a munkásokat. A munkások aztán az erdőben létesített kalibákban készítik a faczipőket. Legnevezetesebb szerzőszámok: a rönkök szétvágására való fűrész, az ugynevezett ágfűrész, egy különös szerkezetű bárd, görbe véső, (hoyan); a vonókés; a völgyelő véső (gonge); a vájfuró (cuillère); a tisztítóvas (bantoir); a kaczor stb.

A rönköket mindenekelőtt felfűrészelik a faczipőnek megfelelő hosszúságra, aztán a bárdal felhasítják és megfaragják a kívánt vastagság szerint, ekkor a vonókés alá kerülnek az egyes darabok.

A faczipők kivájása a völgyelő vésővel és vájófuróval történik. A belső vájatot aztán a tisztító vassal kisimitják. Végül körös-körül simára gyalulják és fekete festékkel befestik.

Egy gyakorlott munkás hetenkint 100 drb faczipőt tud elkészíteni. Átlagban 100 pár faczipő 0.7—1.0 m^3 fát igényel. A faczipőkészítőket Franciaországban és Belgiumban a legértelmesebb famunkásoknak tartják.

(Kivonat a „Bulletin de la société centrale forestière de Belgique“ 1896. évi július havi füzetéből.) (Közli: Péch D.)

A más fanemek közzé tömött zárlatban elegyített ákáczfák növekvése. A „Bulletin de la société centrale forestière de Belgique“ július havi füzete M. Reálnak a michigani mezőgazdasági kollegium tanárának a „Garden and Forest“ lapban megjelent köz-

véleménye után az ákáczfáról a következőket közli. M. Real az 1880. év tavaszán a kollegiumi parkban, fiatal gesztenye, kőris, juhar és szürke diófák közé egy éves ákácscsemetéket ültetett, úgy, hogy eképen a zárlat jó tömötté alakult. A csemetékből néhány év alatt gyönyörű fák fejlődtek; a körüllevő másnemű fák mintha gyorsabb növekvésre és gyertyaszál egyenességű törzsképzésre serkentették volna az ákáczt. 1894-ben, tehát aránylag rövid idő alatt, az ákácztok már 12 méter magasak voltak, kerületük a talaj felett 0.9 magasságban 0.94 m.-re és a talaj felett 6.6 m. magasságban 0.6 m.-re rugott, úgy, hogy kitűnő távirnapóznak váltak volna belőlük. Ebből az következhető, hogy az ákácznak megfelelő termőhelyen czélszerű az ákáczt más, valamivel idősebb fanemek közé telepíteni, mivel ilyképen nemcsak tömeg gyarapodása lesz nagyobb az ákácznak, de műfa százaléka is jóval emelkedik.

Hogy az ákáczt más fanemek közé beékelve sűrű állásban kitűnően tenyészik, erre nézve szép például szolgálhat a görgényi park is, hol 60—70 éves kőrisfák között sudarlós törzsű ákácztok találhatók, melyek ha magassági növekvésben nem haladják is meg a kőrist, de bizonyára nem maradnak el tőle. (Közli: Péch D.)

Luczfenyőcsemeték betegsége. A „Bulletin de la société centrale forestière de Belgique“ július havi füzetében M. Gillet staveloti alerdőfelügyelő azt írja, hogy, hogy a Vieldes Fangesi (Sartdépátemment) uradalmi erdőkben a nemrégiben kihasznált lúczfenyő vágásban a vén tuskók közelébe ültetett luczfenyő csemeték pusztulásnak indulnak. A csemeték megsárgulnak, aztán hamar tönkremennek. A csemeték ilyenforma pusztulását lehet észlelni különösen homokos talajon az erdei fenyőnél, ha erdei fenyő tuskók közé ilynemű csemeték ültetnek. A *Trametes radiciperda*, vagy az *Agaricus melleus* gomba az, mely a tuskók gyökereiről átszármazik a csemeték gyökereire és annak végromlását okozza. Azt hiszem ez a magyarázat rá illik nem egyszer a mi fenyő vágásainkban pusztulásnak induló csemetékre is. A tuskók ortása és eltávolítása az egyedüli orvosság ennél a bajnál. (Közli: Péch D.)

A fának füstje, mint fertőtlenítő és korhadás elleni szer. A „Journal de la société agricole de Belgique“ egyik utóbbi szá-

mában fenti cím alatt egy érdekes cikk jelent meg, melyet kivonatolva közlök.

A fának elégeése által származó füst, már régóta ismeretes, mint korhadás elleni szer, de hogy fertőtlenítő hatása is legyen, azt mind ez ideig nem tudták. A római egyetem egészségügyi intézetében 1890-ben Serafini és Ungaró tettek legelőször kísérleteket, hogy a füst a hús eltartására és fertőtlenítésére nézve milyen hatást gyakorol. Azt találták, hogy a füstnek megvan ugyan a csirafőjtő tulajdonsága (action germicide) de a húsnak fertőtlenítése tekintetében való megóvó hatása nem elegendő.

Gioacchino Palozzi ismételte ezeket a kísérleteket, még pedig kísérletei oda irányultak, hogy kikutassa, mennyiben fertőtleníti a füst a levegőt. Erre a célra egy ajtós és két ablakos szobát használt fel, melynek ürtartalma volt 50 m.³

Tüzelésre különböző fanemekből való forgácsokat alkalmazott. Három kilogramm forgács elegendő volt, hogy a szobát néhány óra alatt megtöltse füsttel. Ha a füstölés hatását hosszabb ideig akarta megfigyelni, úgy tizenkét óra múlva ismét újból elégetett három kilogramm forgácsot. A füst hatását illetőleg a kísérlet kiterjedt 1. a Staphylococcus pyogenes aureus pathogéniai csiráira, a difteria és tuberculosis bacillusaira, a Bakterium colira stb., melyek selyemszálakon helyeztetek el, 2. a különböző anyagokon előforduló pathogéniai csírákra 3. a pathologiai képződésekre (genyedésre, a difterikus hárttyákra, tuberculosis köpésekre) 4. a levegőben előforduló csírákra 5. a padozaton és butorokon levő porszemekre.

Mindezek a kísérletek kimutatták, hogy a füst a levegőben, különböző anyagokon, falakon és hasadékokban található pathogéniai csírákra nemcsak destructiv hatást gyakorol, hanem a pathologicus képződésekre vonatkozó antisepticus hatása is észlelhető. A Staphylococcus pyogenes aureust a fának füstje egy félóra alatt, a difteria bacillussait egy óra, a tuberculosis bacillusait és a Bakterium colit stb. két óra alatt teszi tönkre.

Egyáltalán a kísérletek bizonyítják, hogy minden gáznemű anyagok közül a füsttel lehet a levegőt legjobban fertőtleníteni.

Az acidium sulfuricum anhydrát csak akkor semmisíti meg a spórákat, ha közvetlenül érintkezik velük. A chlor és brom faj-

sulyánál fogva nem oszlik fel egyenletesen a levegőben, azonkívül kárt csinál a butorokban és fehérművekben. A fának füstje ezekkel szemben igen hatásos és olcsó szer, de a következő feltételeket kell szem előtt tartanunk:

1. a füstnek legalább harminczhat óráig kell működnie 2. ezen kereten belül minden tizenkét órában a forgácsokat el kell égetni 3. a befüstölendő helyiség légmentesen el legyen zárva 4. lehetőleg nyers fából készített forgács használandó, ilyenkor tudnillik fehér füst képződik, mely sem a falakat, sem a butorokat nem feketíti be.

A legtöbb esetben szagos anyagot is kevernek a forgács közé, hogy az a fertőtlenítendő helyiségben kellemes illatot terjesszen.

A Palozzi által javasolt fertőtlenítő eljárás különösen a vasuti vagonokban és várótermekben alkalmaztatik. (Közli: Péch D.)

Könyv-ismertetés.

Magyar Erdészeti oklevéltár. Magyarország ezredéves fennállásának emlékére kiadja az Országos Erdészeti Egyesület. Szerkesztette és történeti bevezetéssel ellátta az egyesület megbízásából: Tagányi Károly. I. kötet 1015—1742. (Budapest, Pátria nyomda 1896.)

Irja: Sylvius.

Erdőgazdaságunk jelen fejlettségének szemlélete, a gazdálkodás terén s a szakismeretek gyarapodása, kidolgozása és terjesztése tekintetében mutatkozó újabb és újabb eredményeknek megfigyelése, a folytonos haladás közben felszínre került hiányoknak mérlegelése s az azok pótlását célzó kezdeményezések irányának, eszközeinek és sikereinek szemmel tartása mindenesetre igen érdekes s egyszersmind nagyon hasznos foglalkoztatást nyújt mindazok számára, kik a mindennapi munka